

№ 107-01 від 06.07.2021

Міністру фінансів України
Марченко С.М.

*Щодо необхідності запровадження
особових середньострокових та особових довгострокових рахунків*

Шановний Сергію Михайловичу!

Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів (далі – ПАРД), яка відповідно до рішення НКЦПФР зареєстрована як саморегульована організація на фондовому ринку та об'єднує професійних учасників фондового ринку – всі депозитарні установи та торговців цінними паперами, на підставі Рішення Ради ПАРД від 01.07.2021 року, звертається з наступним.

Україна потребує модернізації та економічного зростання, яке можливе лише за умови залучення значних інвестицій. Одним із джерел «довгих» грошей є внутрішні кошти українських громадян.

Для їх залучення пропонується запровадити механізм стимулювання накопичень у вигляді особових середньострокових рахунків (далі - ОСР) та особових довгострокових рахунків (далі – ОДР).

Такі рахунки будуть відкривати громадянам Інвестиційні фірми (в тому числі банки), у межах своєї професійної діяльності.

Аналіз світової практики застосування аналогів ОСР та ОДР довів їх велику популярність серед населення, зацікавленість молодого покоління в створенні накопичувальних; самостійність прийняття рішення власником рахунку щодо напрямів інвестування власних коштів; наявність значних податкових стимулів; пріоритетність інвестування в підприємства реального сектору економіки України.

Застосування особових (індивідуальних) середньострокових та довгострокових рахунків притаманно насамперед країнам, які досягли найбільших результатів у формуванні роздрібних внутрішніх інвесторів та створенні ефективної інвестиційної системи, таких як США, Канада, Австралія, Гонконг, Велика Британія, Японія, Швеція, Нідерланди, Польща, Німеччина, Ірландія.

Щодо США, то зазначимо, що найбільшого розвитку ця форма накопичень отримала в США у вигляді *Individual Retirement Accounts (IRAs)*, яка з'явилася там в 1974 році.

На сьогодні в США відкрито 50 млн IRAs, що складає майже 15% населення або 40% від загального числа американських сімей. На цих рахунках накопичено більше 11 трлн дол. інвестиційних ресурсів, у середньому по 220 тис. доларів США на рахунку. Сьогодні IRAs є найбільшою формою інвестиційних накопичень в США.

Щодо досвіду Великої Британії, то індивідуальні накопичувальні рахунки (*Individual Saving Accounts*) існують у Великій Британії із 1999 року. Їх мають 17% населення (12 млн. рахунків на загальну суму 600 млрд фунтів стерлінгів, у середньому по 50 тис. фунтів стерлінгів на рахунку).

Стосовно Японії, то з 2014 року, коли були запроваджені індивідуальні накопичувальні рахунки (*Nippon Individual Saving Accounts - NISA*), відкрито майже 14 млн рахунків, де накопичено

17.6 трлн єн (~170 млрд доларів США). В країні діє спеціальна Урядова програма запровадження та підтримки NISA.

39% населення Канади використовує *Tax-Free Savings Accounts* (15 млн рахунків), де накопичено 289 млрд канадських доларів (~ 228 млрд доларів США).

Росія розпочала застосовувати індивідуальні інвестиційні рахунки лише з 2015 року, але за 6 років, не дивлячись на економічні проблеми, пов'язані із застосуванням міжнародних санкцій, станом на 01.06.2021 року було відкрито більш 4 млн таких рахунків, на яких акумульовано вже близько 300 млрд руб (~ 4 млрд доларів).

Щодо країн Європейського Союзу, то в процесі реформи пенсійного забезпечення в країнах ЄС наразі обговорюється ініціатива *European Fund and Asset Management Association* (EFAMA) щодо підвищення привабливості довгострокових заощаджень шляхом впровадження в Європейському співтоваристві єдиного для всіх країн індивідуального пенсійного плану з назвою «Офіційно сертифікований Європейський Пенсійний План» (OCERP), багато в чому аналогічного IRAs.

У країнах, де використовуються накопичувальні чи пенсійні рахунки, їх власники самостійно приймають рішення про напрями інвестування власних коштів, в межах визначених законодавством. При цьому, адміністратори таких рахунків зі свого боку зобов'язані надавати їх власникам сервіси, продукти та послуги, необхідні для прийняття усвідомлених і незалежних інвестиційних рішень.

Так, у США згідно із законодавством інвестування коштів з рахунків IRAs допускається в більшість інструментів фінансового ринку. До них належать: цінні папери інвестиційних фондів, державні цінні папери (облігації федерального уряду, казначейські зобов'язання), корпоративні цінні папери (акції та облігації), депозитні сертифікати та інші інструменти.

В Японії, де однією із цілей запровадження рахунків NISA є перерозподіл величезних ресурсів населення з банківських депозитів на фондовий ринок, діє заборона на розміщення коштів у боргові інструменти. У цій країні інвестори можуть купувати акції підприємств, акції біржових, індексних фондів, фондів нерухомості та інших інвестиційних фондів, при цьому заборонено інвестувати в депозити, облігації та в страхові активи.

Щодо податкового стимулювання зазначаємо, що система залучення довгострокових інвестицій не запрацює само собою, без системи заходів, що стимулюють довгострокове накопичення громадян. Вивчення світового досвіду показало, що ніде в світі добровільні середньострокові та довгострокові накопичення населення не створюються без податкових стимулів.

Опитування учасників накопичувальних пенсійних планів і власників індивідуальних пенсійних рахунків (IRAs) в США, показують, що для 85% респондентів одним з найважливіших мотивів для здійснення таких заощаджень є пільги з прибуткового податку. 40% респондентів, які беруть участь в накопичувальних планах зазначили, що вони навряд чи здійснювали пенсійні накопичення, якби не було податкових стимулів.

При цьому впровадження ОСР та ОДР призведе до більшої зацікавленості українських підприємств до цього ресурсу «довгих» грошей, а це в свою чергу неможливе без побудови емітентами прозорої податкової політики, засвідченої аудиторами.

Як висновок, Україна, яка вкрай потребує довгострокових інвестицій, одним із шляхів для побудови конкурентоспроможної економіки має обрати запровадження особових середньострокових та особових довгострокових рахунків.

З повагою

Президент ПАРД

Олексій Кий